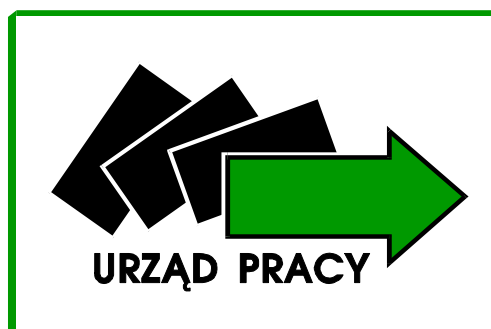

**RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM
W I PÓŁROCZU
2013 ROKU**

OPOLE, październik 2013

Spis treści

Wstęp.....	3
1.1. Bezrobotni według zawodów	5
1.2. Napływ bezrobocia.....	6
1.3. Długotrwałe bezrobocie w zawodach	7
1.4. Analiza bezrobocia wg PKD ostatniego miesiąca pracy.....	11
2. Analiza ofert pracy wg zawodów i ich grup.....	13
2.1. Oferty pracy według zawodów oraz grup zawodowych	13
2.2. Rankingi zawodów ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy.....	17
3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych	20
3.1. Zawody deficytowe	20
3.2. Zawody w równowadze	23
3.3. Zawody nadwyżkowe.....	24
Podsumowanie	28

Wstęp

Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 8 ust. 1 pkt 3) opracował analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych za I półrocze 2013 roku. Jest ona jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy.

Celem sporządzenia opracowania monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest stworzenie ich rankingów, które stanowią narzędzie dla monitoringu, czyli procesu obserwowania zjawisk zachodzących na opolskim rynku pracy. Dzięki jego realizacji poprzez systematyczne określanie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo – kwalifikacyjnej na lokalnych i regionalnym rynku pracy planuje się zwiększenie efektywności organizowanych szkoleń dzięki dostosowaniu ich kierunków do potrzeb pracodawców, a także poprzez udostępnienie wyników działań władzom oświatowym oraz dyrekcjom szkół będą one mogły korygować poziom, strukturę i treść kształcenia zawodowego¹. Monitoring ułatwi także działania mające zaktywizować osoby długotrwale bezrobotne. Aby jednak traktować wyniki MZDiN jako trafne i rzetelnie diagnozujące sytuację na rynku pracy, jego metodologia powinna zostać udoskonalona – chociażby poprzez analizę ofert prasowych czy internetowych.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych prowadzony jest w oparciu o ujednolicone dla całego kraju *Zalecenia metodyczne* opracowane przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki i Pracy, a podstawowym źródłem informacji są raporty półroczne opracowane przez powiatowe urzędy pracy oraz dane statystyczne pochodzące z systemu statystyki publicznej.

Zgodnie z wytycznymi otrzymanymi z Departamentu Rynku Pracy MPiPS raport, tak jak i opracowania wcześniejsze, będzie zawierał trzy wątki analityczne, które będą obejmowały: analizę bezrobocia wg zawodów, ofert pracy wg zawodów, ogólną analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Podstawą niniejszego opracowania jest wybór definicji podstawowych kategorii pojęciowych:

- Przez **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych** należy rozumieć proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących

¹ *Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2005 rok*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004, s. 28.

kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego, jak również systemu szkolenia bezrobotnych oraz osób poszukujących zatrudnienia.

- Poprzez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- Poprzez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **Zawód** należy definiować jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami poprzez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki.
- **Klasyfikacja zawodów i specjalności** została wprowadzona na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2002 roku i służy ona ujednoczeniu nazewnictwa zawodów i specjalności występujących w gospodarce i na rynku pracy oraz racjonalnemu planowaniu obsługi rynku pracy i określaniu jego struktury zawodowej. Ostatnia aktualizacja miała miejsce na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 roku, na jej podstawie m.in. wprowadzono do klasyfikacji 564 nowe zawody. Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów na podstawie podobieństwa kwalifikacji zawodowych wymaganych dla realizacji zadań danego zawodu (specjalności), z uwzględnieniem dwóch aspektów kwalifikacji, tj. ich poziomu i specjalizacji. Wymienione kryteria posłużyły grupowaniu poszczególnych zawodów i specjalności w 10 grup wielkich, 43 grupy duże, 132 grupy średnich i 444 grupy elementarne, przy czym te ostatnie obejmują 2 360 zawodów i specjalności. W klasyfikacji zastosowano kod sześciocyfrowy. Pierwsza cyfra oznacza grupę wielką, druga dużą, trzecia średnią, czwarta elementarną, natomiast dwie pozostałe cyfry podają miejsce zawodu czy specjalności w określonej grupie elementarnej.

1.1. Bezrobotni według zawodów

T-I/W-1 Bezrobotni wg zawodów w województwie opolskim. Stan w końcu I półrocza 2013 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym				
				kobiety	absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
					razem	kobiety	razem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	"000000"	Bez zawodu	7797	4365	499	313	771	459
2	"522301"	Sprzedawca*	4959	4466	55	46	1718	1608
3	"515303"	Robotnik gospodarczy	1691	734	4	2	623	282
4	"711202"	Murarz*	1456	7	5	0	392	4
5	"722204"	Ślusarz*	1336	25	2	0	403	12
6	"512001"	Kucharz*	780	668	5	3	257	246
7	"753105"	Krawiec*	752	741	5	5	248	244
8	"931301"	Robotnik budowlany	700	8	1	0	164	3
9	"331403"	Technik ekonomista*	670	598	18	18	165	149
10	"411004"	Technik prac biurowych*	618	517	9	8	221	193
11	"911207"	Sprzątaczką biurowa	571	560	2	2	220	218

* zawód szkolny

W przeciągu I półrocza omawianego roku w obrębie struktury zawodów nie zachodziły istotne zmiany wobec wcześniejszych okresów sprawozdawczych. Natomiast wzrosła liczba bezrobotnych o 2 360 osób. Oprócz zmiany liczebnej (wzrost bezrobocia ogółem) struktura bezrobotnych praktycznie nie zmieniła się. Na szczególną uwagę zasługuje jednak fakt pojawienia się zawodu sprzątaczką biurowej w zamian za ekonomistę oraz wzrostu stanu bezrobocia osób bez zawodu względem stanu z I półrocza 2012 roku (o 336) oraz sprzedawców (o 450).

Uogólniając strukturę bezrobocia w województwie na poziomie wielkich grup zawodowych, należy podkreślić szczególnie duży udział 7 grupy wielkiej – Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy. W porównaniu z I półroczem roku 2013 udział ten nieznacznie spadł (o 3,9 pp.). Marginalny charakter ma wielkość bezrobocia w grupie 0 – Siły zbrojne oraz 1 – Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy. Poniżej zaprezentowano ranking malejący grup wielkich na podstawie wielkości odsetka

bezrobotnych. Znacznie spadł udział grupy zawodowej – 6 rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (o 4 pp).

Pozycja	Nazwa Grupy	% udział
1.	Grupa 7: Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	25,8
2.	Grupa 5: Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	20
3.	Grupa 3: Technicy i inny średni personel	10
4.	Grupa 9: Pracownicy przy pracach prostych	8,3
5.	Grupa 2: Specjaliści	7,4
6.	Grupa 8: Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	5,4
7.	Grupa 4: Pracownicy biurowi	4,6
8.	Grupa 6: Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2,2
9.	Grupa 1: Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,7
10.	Grupa 0: Siły zbrojne	0,1

1.2.Napływ bezrobocia

Jak ilustruje poniższa tabela, zawody charakteryzujące się najwyższym napływem do bezrobocia pokrywają się w większości z zawodami o najwyższej liczbie bezrobotnych. Świadczy to o tym, że trudna sytuacja osób w tych zawodach ma charakter trwały, notując obok dużego poziomu bezrobocia również stały, wysoki napływ.

W porównaniu z sytuacją na koniec I półrocza roku 2013, odnotować należy, że struktura napływu bezrobotnych wg zawodu nie uległa większej zmianie. Wykaz zawodów nie zmienił się, natomiast skala napływu uległa zwiększeniu o 3 432 osoby. Najwięcej bezrobotnych rejestrujących się nie posiadało zawodu i było ich więcej o 152 osoby. W dalszej kolejności najczęściej rejestrowali się sprzedawcy notując wzrost o 319 osób. Na liście czołowych zawodów bezrobotnych rejestrujących się, najniższą wartość notuje krawiec, który (w zamian za technika prac biurowych) znalazł się na liście czołowych zawodów bezrobotnych rejestrujących się w I półroczu 2013 roku.

T- I/W-2 Napływ bezrobotnych wg zawodów w województwie opolskim w I półroczu 2013 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym		
				kobiety	absolwenci	
					razem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7
1	"000000"	Bez zawodu	5790	2615	1199	673
2	"522301"	Sprzedawca*	3133	2699	251	226
3	"711202"	Murarz*	1091	2	42	0
4	"515303"	Robotnik gospodarczy	1044	389	9	3
5	"722204"	Ślusarz*	1039	11	36	0
6	"931301"	Robotnik budowlany	570	3	11	0
7	"331403"	Technik ekonomista*	516	457	69	64
8	"512001"	Kucharz*	504	390	17	8
9	"752205"	Stolarz*	451	25	20	0
10	"432103"	Magazynier	448	94	12	4
11	"753105"	Krawiec*	418	410	6	6

* zawód szkolny

1.3. Długotrwałe bezrobocie w zawodach

Na podstawie wielkości wskaźnika długotrwałego bezrobocia oszacowano duże i elementarne grupy zawodów implikujących długotrwałe bezrobocie oraz przejawiających równowagę na wojewódzkim rynku pracy między podażą a popytem na pracę. Obserwując poniższą tabelę nietrudno zauważyć, że grupy najbardziej narażone na długotrwałe bezrobocie pochodzą z dolnych rejonów układu klasyfikacyjnego (grupy wielkie od 5 do 9) w przeciwieństwie do grup o małym ryzyku. Należy jednak zauważyć, że najniższą wartość wskaźnika uzyskano dla przedstawicieli sił zbrojnych, których skala rejestracji i wielkość stanu bezrobocia jest marginalna.

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
1	"62"	Leśnicy i rybacy	0,4192
2	"63"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0,3929
3	"91"	Pomoce domowe i sprzątaczk	0,3808

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
4	"73"	Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,364
5	"61"	Rolnicy produkcji towarowej	0,3507
6	"94"	Pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki	0,3493
7	"53"	Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,3453
8	"82"	Monterzy	0,3433
9	"51"	Pracownicy usług osobistych	0,3333
10	"52"	Sprzedawcy i pokrewni	0,3302
11	"96"	Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	0,3291
12	"92"	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,3289
13	"81"	Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	0,3257
14	"41"	Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	0,3246
15	"75"	Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	0,3221
16	"43"	Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	0,3027
17	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	0,2952
18	"54"	Pracownicy usług ochrony	0,2937
19	"74"	Elektrycy i elektronicy	0,2924
20	"31"	Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	0,2915
21	"72"	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	0,2833
22	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	0,2808
23	"32"	Średni personel do spraw zdrowia	0,2808
24	"44"	Pozostali pracownicy obsługi biura	0,278
25	"71"	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	0,2778
26	"11"	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyrektorzy generalni	0,2712
27	"42"	Pracownicy obsługi klienta	0,2672
28	"33"	Średni personel do spraw biznesu i administracji	0,2658
29	"26"	Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	0,2596
30	"23"	Specjaliści nauczania i wychowania	0,2569
31	"12"	Kierownicy do spraw zarządzania i handlu	0,2566
32	"13"	Kierownicy do spraw produkcji i usług	0,2456
33	"34"	Średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny	0,2254
34	"22"	Specjaliści do spraw zdrowia	0,2246
35	"24"	Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	0,2158
36	"21"	Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	0,2062
37	"03"	Żołnierze szeregowi	0,1724
38	"14"	Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych	0,172
39	"95"	Sprzedawcy uliczni i pracownicy świadczący usługi na ulicach	0,1667

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
40	"25"	Specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	0,1579
41	"35"	Technicy informatycy	0,1538
42	"01"	Oficerowie sił zbrojnych	0

Biorąc pod uwagę pierwszą piątkę największego i najmniejszego ryzyka należy odnotować pewne zmiany. W przypadku największego ryzyka o analogii względem I półrocza 2012 można mówić jedynie w przypadku grup „62” „63” „73” „91”. W stosunku do najmniejszego ryzyka po raz kolejny zwracają uwagę przedstawiciele sił zbrojnych, którzy również w I półroczu 2012 roku charakteryzowali się jednymi z najniższych wskaźników długotrwałego bezrobocia. W ubiegłym roku obciążenie długotrwałym bezrobociem zależało od posiadanego stopnia w siłach zbrojnych, wykazując niewielkie jak i znaczące szanse na długotrwałe bezrobocie. W tym roku tendencja ta uległa zmianie i bez względu na posiadany stopień w siłach zbrojnych przedstawiciele tej grupy należą do zawodów posiadających niski wskaźnik długotrwałego bezrobocia.

Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie na Opolszczyźnie stworzono na podstawie wielkości wskaźnika długotrwałego bezrobocia oraz w oparciu o odpowiedni poziom liczby napływających bezrobotnych w danym zawodzie w pierwszym półroczu 2013 roku. Należy tu jednak poczynić pewne zastrzeżenie: dane z poniższej tabeli odnoszą się jedynie do zawodów, w których na koniec roku zarejestrowanych było co najmniej 6-ciu bezrobotnych. Wielkość tę, z braku jakichkolwiek wytycznych, przyjęto arbitralnie. Mniej liczne grupy pominięto, wychodząc z założenia, że sytuacja, w której np. 1 zarejestrowana osoba bezrobotna jest jednocześnie osobą długotrwałe bezrobotną i daje wskaźnik o maksymalnej wartości, jest sytuacją mylącą.

T-I/W-8 Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w województwie opolskim w I półroczu 2013 roku

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
ZAWODY W NAJWYŻSZYM STOPNIU GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE			
1	"1344"	Kierownicy w instytucjach opieki społecznej	1
2	"2656"	Prezenterzy radiowi, telewizyjni i pokrewni	1
3	"3413"	Pracownicy z zakresu działalności religijnej	1
4	"7515"	Klasyfikatorzy żywności i pokrewni	1
5	"4411"	Pomocnicy biblioteczni	1
7	"2355"	Nauczyciele sztuki w placówkach pozaszkolnych	0,625
6	"2151"	Inżynierowie elektrycy	0,5714
8	"9111"	Pomoce domowe i sprzątaczk	0,5556
9	"7317"	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów	0,5278
10	"9121"	Praczk	0,525
ZAWODY W NAJNIŻSZYM STOPNIU GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE			
1	"9411"	Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food	0
2	"9612"	Sortowacze odpadów	0
3	"9334"	Układacze towarów na półkach	0
4	"2521"	Projektanci i administratorzy baz danych	0
5	"2424"	Specjaliści do spraw szkoleń zawodowych i rozwoju kadr	0
6	"2240"	Specjaliści ratownictwa medycznego	0
7	"2114"	Specjaliści nauk o Ziemi	0
8	"3123"	Mistrzowie produkcji w budownictwie	0
9	"2111"	Fizycy i astronomowie	0
10	"6112"	Sadownicy	0,0714

Z danych zamieszczonych w powyższej tabeli wynika, że w większości wypadków największym ryzykiem długotrwałego bezrobocia obarczeni są reprezentanci zawodów wymagających wysokich kwalifikacji – zawody z grupy wielkiej 1,2 oraz 3. Warto zauważyć – na tle rankingu ubiegłorocznego – znaczne przetasowania, bowiem w grupie zawodów najbardziej zagrożonych długotrwałym bezrobociem w obydwu latach występuje jedynie grupa zawodowa związana z rękodzielnikami wyrobów z drewna. Jako nowa grupa w rankingu zawodów obciążanych największym ryzykiem długotrwałego bezrobocia

pojawiły się zawody z grup 4 i 9. Z kolei w rankingu zawodów obarczonych najniższym wskaźnikiem długotrwałego bezrobocia trzy zawody pokrywają się z zestawieniem z 2012 roku. W obu występują pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food, układacze towarów na półkach oraz specjaliści ds. szkoleń zawodowych i rozwoju kadr. Powyższe zawody skutecznie uniemożliwią popadnięcie w długotrwałe bezrobocie.

1.4. Analiza bezrobocia wg PKD ostatniego miesiąca pracy

Na koniec pierwszego półrocza 2013 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby zatrudnione wcześniej w sekcji przetwórstwa przemysłowego (9 158 osób, o 320 osób więcej niż na koniec ubiegłego półrocza), w dalszej kolejności zaś w dziale, którego nie można było zidentyfikować (8 383 osoby). Trzecia co do wartości grupa to zatrudnieni w handlu hurtowym i detalicznym (6 771 osób). Wskazane działy również przed rokiem (I półrocze 2012) stanowiły trzon bezrobocia.

Sekcje PKD, generujące najwięcej miejsc pracy, częściowo pokrywają się z sekcjami notującymi największą liczbę bezrobotnych na koniec I-go półrocza. Najlepszym przykładem są tu sekcje: przetwórstwo przemysłowe, handel, budownictwo. Sytuacja najbardziej korzystna z punktu widzenia zarejestrowanych osób, a więc taka, w której liczba ofert pracy przewyższa liczbę rejestrujących się bezrobotnych charakterystyczna była dla: administracji publicznej, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, działalności ubezpieczeniowej i finansowej oraz informacji i komunikacji. Szczegółowo strukturę bezrobocia wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w zależności od liczby rejestrujących się bezrobotnych prezentuje poniższa tabela.

T-I/W-9 Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w województwie w I półroczu 2013 roku

Lp.	Sekcja PKD	Bezrobotni		Oferty pracy	
		zarejestrowani w I-półroczu	stan w końcu I-półrocza	zgłoszone w I-półroczu	stan w końcu I-półrocza
1	2	3	4	5	6
1	Przetwórstwo przemysłowe	6245	9158	2701	469
2	Działalność nie zidentyfikowana	6295	8383	0	0
3	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	4641	6771	2165	190

	samochodowych, włączając motocykle				
4	Budownictwo	3368	4218	1311	180
5	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1611	2331	2722	213
6	Pozostała działalność usługowa	1546	2261	613	34
7	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1517	1593	1309	201
8	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	754	1115	588	48
9	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	814	1050	726	65
10	Edukacja	686	1047	557	54
11	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	741	1014	1131	371
12	Transport i gospodarka magazynowa	747	970	427	93
13	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	536	948	274	10
14	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	508	644	315	11
15	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	334	487	143	13
16	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	390	441	529	58
17	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	244	373	197	49
18	Informacja i komunikacja	172	217	246	84
19	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	92	135	81	3
20	Górnictwo i wydobywanie	33	62	20	4
21	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	9	17	0	0
22	Organizacje i zespoły eksterytorialne	1	0	1	0
23	Ogółem	31284	43235	16056	2150

We wskazanych powyżej czołowych sekcjach gospodarki pod względem wielkości generowanej liczby bezrobotnych kwestia wykorzystania wpływających ofert zatrudnienia prezentuje się różnie. Najwyższym stopniem wykorzystania charakteryzują się: działalność

związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (97%), oraz sekcja związana z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz rolnictwo, leśnictwo łowiectwo i rybactwo w obu przypadkach (96%)

Na uwagę zasługuje również sekcja organizacje i zespoły eksterytorialne, gdzie wykorzystano 100% ofert zatrudnienia, jednak ich liczba całkowita zamknęła się w 1. Drugi biegun stanowią oferty wpływające z sekcji: informacja i komunikacja (66%) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (67%).

2. Analiza ofert pracy wg zawodów i ich grup

2.1. Oferty pracy według zawodów oraz grup zawodowych

Jednym z warunków poprawy sytuacji na rynku pracy jest nieustanny napływ nowych ofert zatrudnienia. W ciągu I-półrocza 2013 roku w województwie opolskim pozyskano 16 056 ofert pracy, czyli o 669 ofert więcej niż w tym samym okresie roku ubiegłego. Najwięcej wolnych miejsc pracy wykazano w następujących zawodach: robotnik gospodarczy, sprzedawca, robotnik placowy, technik prac biurowych, pracownik ochrony fizycznej bez licencji, robotnik budowlany. Łącznie w grupie tej zgłoszono 4 864 oferty, czyli 30% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłoszonych w tym czasie oraz o 694 oferty więcej niż w ubiegłym półroczu. Sytuacja przedstawiona w poniższej tabeli jest tylko w pewnym stopniu homogeniczna z sytuacją z końca I półrocza 2012 roku. Decydującym czynnikiem była zmiana w wielkości napływu ofert w poszczególnych zawodach. Najbardziej rzucają się w oczy spadki dotyczące: robotnika budowlanego (-142 oferty), telemarketera (-111 ofert) oraz pracownika ochrony fizycznej bez licencji (-100). Z kolei niektóre zawody odnotowały wzrost: robotnik gospodarczy (+884 oferty), doradca klienta (+180) oraz robotnik placowy (+95). W rankingu 26 zawodów i specjalności według malejącej liczby wolnych miejsc pracy zgłoszonych w I półroczu 2013 roku pojawiły się takie zawody jak: pakowacz, robotnik pomocniczy w przemyśle, pozostali spawacze i pokrewni oraz technik administracji. Na uwagę zasługuje zawód pakowacz, który pojawił się w po raz pierwszy w omawianej tabeli. Popyt zgłoszony na pakowaczy stanowi prawie 300% popytu zgłoszonego na ten zawód w ubiegłym półroczu.

Warto przy tym zaznaczyć, iż w żadnym z zawodów czołowych (pierwsza 26-tka) pod względem ilości napływu ofert nie istnieje powiązanie z wykształceniem wyższym. Jak

zwykle na uwagę zasługuje duży stopień korespondencji (adekwatności) pomiędzy zawodami notującymi wysoki poziom napływu ofert a zawodami charakteryzującymi się najwyższym poziomem bezrobocia, wynikający również z tego, iż o wielkości popytu decyduje kilka raptem zawodów. Do takich zawodów należy robotnik gospodarczy, który mieści się w czołówce bezrobotnych, a z drugiej strony popyt na niego ze strony pracodawców wzrósł o 57% w stosunku do ubiegłego półrocza. Na sytuację taką z pewnością miał wpływ fakt, iż wzrosła o 661 (219%) liczba osób które podjęły subsydiowane zatrudnienie w ramach robót publicznych. Dominującym stanowiskiem pracy wśród tej formy zatrudnienia jest robotnik gospodarczy, a każdy wniosek traktowany jest jak oferta pracy, dlatego można tutaj mówić o silnej korelacji między popytem na ten zawód a subsydiowanym zatrudnieniem w ramach robót publicznych.

T-I/W-3 Oferty pracy wg zawodów w województwie opolskim w I półroczu 2013 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w I-półroczu	Stan w końcu I-półrocza
1	2	3	4	5
1	"515303"	Robotnik gospodarczy	2427	453
2	"522301"	Sprzedawca*	645	59
3	"961302"	Robotnik placowy	553	56
4	"411004"	Technik prac biurowych*	484	15
5	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	398	49
6	"931301"	Robotnik budowlany	357	53
7	"332203"	Przedstawiciel handlowy	338	46
8	"524902"	Doradca klienta	314	32
9	"911207"	Sprzątaczką biurową	290	20
10	"432103"	Magazynier	255	12
11	"411090"	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	251	11
12	"711202"	Murarz*	239	35
13	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	198	35
14	"932101"	Pakowacz	197	81
15	"722204"	Ślusarz*	192	50
16	"523002"	Kasjer handlowy	184	16
17	"711601"	Brukarz	184	6
18	"512001"	Kucharz*	176	14
19	"941201"	Pomoc kuchenna	157	9

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w I-półroczu	Stan w końcu I-półrocza
1	2	3	4	5
20	"222101"	Pielęgniarka	151	106
21	"513101"	Kelner*	145	14
22	"753303"	Szwaczka	140	2
23	"932911"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	135	69
24	"721290"	Pozostali spawacze i pokrewni	132	30
25	"334306"	Technik administracji*	129	2
26	"524404"	Telemarketer	129	15

Na uwagę zasługuje fakt, że najwięcej ofert pracy wpłynęło dla pracowników usług osobistych oraz sprzedawców i pokrewnych (w sumie prawie co trzecia oferta skierowana była do tych dwóch grup). Podobnie jak i rok wcześniej, część grup zawodowych wykazała większy udział ofert niezrealizowanych niż zgłoszonych, co świadczy o problemach z pozyskaniem pracowników w zawodach przypisanych grupom „51” pracownicy usług osobistych, „72” robotnicy obróbki metali oraz „93” robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie. Warto przy tym zastrzec, że wysoki udział czołowej grupy 51 jest konsekwencją sklasyfikowania w jej ramach zawodu pracownika gospodarczego, notującego dużą liczbę ofert, jednak w większości mających charakter subsydiowany.

T-I/W-3a Oferty pracy wg dużych grup zawodowych w województwie opolskim w I półroczu 2013 roku

Lp.	Kod dużej grupy zawodu	Nazwa dużej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w I-półroczu 2013 roku	Stan na koniec I-półrocza
1	2	3	4	5
1	"51"	Pracownicy usług osobistych	19,2905	23,4999
2	"52"	Sprzedawcy i pokrewni	10,2216	7,1661
3	"71"	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	6,6616	6,5612
4	"41"	Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	6,012	1,303
5	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	5,7062	9,7255

Lp.	Kod dużej grupy zawodu	Nazwa dużej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w I-półroczu 2013 roku	Stan na koniec I-półrocza
1	2	3	4	5
6	"33"	Średni personel do spraw biznesu i administracji	5,3432	3,4434
7	"72"	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	5,1968	8,2829
8	"96"	Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	4,8147	3,3039
9	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	3,4837	4,4207
10	"54"	Pracownicy usług ochrony	3,3945	2,7455

Sprowadzając analizę do poziomu grup elementarnych zawodów okazuje się, iż najwyższy udział w strukturze wszystkich ofert pracy kumulował się w kategorii gospodarze budynków, a w ramach niej w obrębie zawodu robotnik gospodarczy. Z kolei w przypadku grupy pracowników obsługi biurowej za duży udział ofert odpowiadał przede wszystkim zawód technika prac biurowych. Również i na tym poziomie daje się zauważyć sytuacja, w której udział w ofertach niezrealizowanych przewyższa udział w ofertach napływających. Dotyczy to zawodów związanych z pracą gospodarczą przy budynkach oraz spawaczy i ich pokrewnych. W zamian za kierowców samochodów ciężarowych pojawili się pracownicy sprzedaży i pokrewni. Szczegóły zawiera tabela **T-I/W-3a**.

T-I/W-3a Oferty pracy wg elementarnych grup zawodowych w województwie opolskim w I półroczu 2013 roku

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodu	Nazwa elementarnej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w I-półroczu 2013 roku	Stan na koniec I-półrocza
1	2	3	4	5
1	"5153"	Gospodarze budynków	15,533	21,0801
2	"5223"	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	5,4452	3,8623
3	"4110"	Pracownicy obsługi biurowej	5,3369	1,2099
4	"9613"	Zamiatacze i pokrewni	3,541	2,6059
5	"5413"	Pracownicy ochrony osób i mienia	3,3372	2,7455
6	"9112"	Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i pokrewne	3,1079	1,7683
7	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	2,2736	2,4663

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodu	Nazwa elementarnej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w I-półroczu 2013 roku	Stan na koniec I-półrocza
1	2	3	4	5
8	"5249"	Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	2,2672	1,4891
9	"3322"	Przedstawiciele handlowi	2,2226	2,1405
10	"7212"	Spawacze i pokrewni	1,8342	2,3732

2.2. Rankingi zawodów ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy

Przy analizie ofert pracy wykorzystano także wielkość wskaźnika szansy ich uzyskania w poszczególnych zawodach, w oparciu o którą powstał poniższy ranking. Należy również zaznaczyć, iż przy jego konstruowaniu wzięto pod uwagę liczbę osób bezrobotnych w danej grupie zawodów.

T-I/W-10 Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w województwie opolskim w I półroczu 2013 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty.

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
1	"95"	Sprzedawcy uliczni i pracownicy świadczący usługi na ulicach	0,8333
2	"54"	Pracownicy usług ochrony	0,3208
3	"53"	Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,1734
4	"41"	Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	0,1629
5	"96"	Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	0,157
6	"51"	Pracownicy usług osobistych	0,1249
7	"94"	Pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki	0,1197
8	"44"	Pozostali pracownicy obsługi biura	0,1163
33	"75"	Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	0,02
34	"82"	Monterzy	0,0157
35	"61"	Rolnicy produkcji towarowej	0,0156
36	"11"	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyrektorzy generalni	0,0145
37	"73"	Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,0134

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
38	"26"	Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	0,013
39	"31"	Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	0,0105
40	"01"	Oficerowie sił zbrojnych	0
41	"63"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0
42	"03"	Żołnierze szeregowi	0

W I półroczu 2013 roku największe szanse na pozyskanie odpowiedniej oferty miały osoby bezrobotne reprezentujące grupę zawodową 95 „Sprzedawcy uliczni i pracownicy świadczący usługi na ulicach” oraz „pracownicy usług ochrony” (grupa 54). Warto również było posiadać zawód związany z opieką i usługą osobistą, sekretariatem i operowaniem urządzeniami biurowymi oraz ładowaniem nieczystości. Po raz kolejny w rankingu miejsce kierwców i operatorów pojazdów zajęły inne grupy zawodowe m.in.: pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki oraz pracownicy obsługi biura.

Klasyfikacja grup zawodowych ze względu na najniższe szanse otrzymania oferty zatrudnienia kształtuje się podobnie jak w ubiegłym półroczu: w czołówce są zawody związane z siłami zbrojnymi (grupy 01 i 03). Zaskoczeniem jednak jest grupa zawodowa monterów, którzy w ubiegłym półroczu znajdowali się w czołówce zawodów mających największe szanse na pozyskanie zatrudnienia, z kolei w obecnym półroczu znajdują się w czołówce zawodów o najmniejszych szansach na uzyskanie oferty pracy.

T-I/W-11 Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w województwie opolskim w I półroczu 2013 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
ZAWODY CECHUJĄCE SIĘ NAJWYŻSZYM WSKAŹNIKIEM SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY			
1	"8157"	Operatorzy maszyn do prania	8,6666
2	"2353"	Lektorzy języków obcych	2,75
3	"2285"	Audiofonolodzy i logopedzi	2
4	"8156"	Operatorzy maszyn do produkcji obuwia i pokrewni	1,6666
5	"4227"	Ankieterzy	1,5641

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
6	"5312"	Asystenci nauczycieli	1,3704
7	"5244"	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej	1,193
8	"9510"	Pracownicy świadczący usługi na ulicach	1,1111
9	"3311"	Dealerzy i maklerzy aktywów finansowych	0,9524
10	"1345"	Kierownicy w instytucjach edukacyjnych	0,9166
ZAWODY CECHUJĄCE SIĘ NAJNIŻSZYM WSKAŹNIKIEM SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY			
1	"7318"	Rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry i pokrewnych materiałów	0
2	"7317"	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów	0
3	"7316"	Szyldziarze, grawerzy i zdobnicy ceramiki, szkła i pokrewni	0
4	"7535"	Wyprawiacze skór, garbarze i pokrewni	0
5	"7313"	Jubilerzy, złotnicy i pokrewni	0
6	"8112"	Operatorzy maszyn i urządzeń do przeróbki mechanicznej kopalin	0
7	"4223"	Operatorzy centrali telefonicznych	0
8	"6330"	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby	0
9	"7133"	Robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni	0
10	"9311"	Robotnicy pomocniczy w kopalniach i kamieniołomach	0
11	"9215"	Robotnicy pomocniczy w leśnictwie	0
12	"6114"	Rolnicy upraw mieszanych	0
13	"5112"	Konduktorzy i pokrewni	0
14	"6129"	Hodowcy zwierząt gdzie indziej niesklasyfikowani	0
15	"9334"	Układacze towarów na półkach	0
16	"7234"	Mechanicy pojazdów jednośladowych	0
17	"6112"	Sadownicy	0
18	"3359"	Urzędnicy państwowi do spraw nadzoru gdzie indziej niesklasyfikowani	0
19	"2632"	Archeolodzy, socjolodzy i pokrewni	0
20	"2512"	Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych	0

W województwie opolskim w I półroczu 2013 - podobnie jak w ubiegłym – w większości najtrudniej było znaleźć pracę w wybranych grupach zawodów związanych przede wszystkim z rolnictwem, hodowlą, rękodzielnictwem mieszczących się w dolnej części klasyfikacji (grupy 6-9). Dodatkowo dołączyły zawody z grupy 2 oraz 3.

Z kolei o oferty pracy nie musieli martwić się przede wszystkim sprzedawcy operatorzy maszyn do prania, audiofonolodzy i logopedzi, ankieterzy oraz operatorzy maszyn do obuwia. Zawody tj.: (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej, lektorzy języków obcych, asystenci nauczycieli oraz pracownicy świadczący usługi na ulicach zarówno teraz jak i w ubiegłym roku cechowały się najwyższym wskaźnikiem szansy na uzyskanie oferty pracy.

3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych

3.1. Zawody deficytowe

Analizując poszczególne zawody pod względem wielkości wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów wyróżniono zawody nadwyżkowe, deficytowe i wykazujące równowagę na rynku pracy. Następnie zostały one spolaryzowane dodatkowo poprzez odniesienie się do wyodrębnionej na określonym pułapie średniej miesięcznej nadwyżki (deficytu) podaży siły roboczej, co pozwoliło na wyłonienie faktycznie istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy zawodów i wskazanie ich w postaci rankingu ujętego w poniższej tabeli. Należy przy tym dokonać istotnego komentarza metodologicznego: warunkiem umieszczenia zawodu w niższym rankingu było tu założenie, iż musi się on charakteryzować średniomiesięcznym napływem ofert na poziomie co najmniej 2,0 – tak, by wyeliminować te zawody, które są nieistotne dla obrazu sytuacji na rynku, notując bardzo niski popyt (np. wpłynięcie 1 oferty w ciągu półrocza) przy braku podaży, co daje maksymalny wskaźnik intensywności deficytu. Wychodząc z przekonania, że oprócz wskaźnika intensywności deficytu równie istotna jest kwestia wartości średniego miesięcznego deficytu, w rankingu tym umieszczono również takie zawody, które przy relatywnie niskim wskaźniku notowały bardzo duży średni miesięczny deficyt. Przykładem jest tutaj zawód robotnika gospodarczego, który przy wskaźniku deficytu 2,3 notował co miesiąc 230 ofert wpływających do PUP więcej niż rejestrujących się w zawodzie. Znaczną nadwyżkę napływu miesięcznego ofert pracy nad liczbą zarejestrowanych odnotowano również w zawodach: pracownik ochrony fizycznej bez licencji, doradca klienta, robotnik

placowy. W wymienionym rankingu pojawiły się również nowe zawody deficytowe tj.: pośrednik finansowy, formierz wyrobów z kompozytów polimerowych, pracownik pralni chemicznej oraz asystent nauczyciela przedszkola. Pomimo tego, iż ranking poniższy ułożony został w oparciu o malejącą wartość wskaźnika deficytu, w kolumnie 6 czerwonym kolorem wyróżniono zawody o największej wartości średniego miesięcznego deficytu.

T-I/W-4 Zawody deficytowe w województwie opolskim w I półroczu 2013 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w I-półroczu	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w I-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w I-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY DEFICYTOWE						
1	"331103"	Pośrednik finansowy	3,1667	0	-3,1667	MAX
2	"814201"	Formierz wyrobów z kompozytów polimerowych	2,1667	0	-2,1667	MAX
3	"815702"	Pracownik pralni chemicznej	8,6667	0,1667	-8,5	52
4	"721206"	Spawacz metodą TIG	7,5	0,1667	-7,3333	45
5	"531202"	Asystent nauczyciela przedszkola	6,1667	0,1667	-6	37
6	"522302"	Sprzedawca w branży mięsnej	5,5	0,1667	-5,3333	33
7	"811407"	Operator urządzeń wytwórczych mieszanek betonowych	3,6667	0,1667	-3,5	22
8	"712301"	Monter ociepleń budynków	2,8333	0,1667	-2,6667	17
9	"244101"	Pośrednik w obrocie nieruchomościami	2,6667	0,1667	-2,5	16
10	"522303"	Sprzedawca w branży przemysłowej	4,5	0,3333	-4,1667	13,5
11	"541308"	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	15,5	1,1667	-14,3333	13,2857
12	"422701"	Ankieter	10,1667	1	-9,1667	10,1667
13	"721205"	Spawacz metodą MIG	3	0,3333	-2,6667	9
14	"814208"	Operator wtryskarki	5,6667	0,6667	-5	8,5
15	"235301"	Lektor języka angielskiego	6,6667	0,8333	-5,8333	8

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w I-półroczu	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w I-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w I-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
16	"411003"	Pracownik kancelaryjny	16,5	2,1667	-14,3333	7,6154
17	"333990"	Pozostali pośrednicy usług biznesowych gdzie indziej niesklasyfikowani	2,5	0,3333	-2,1667	7,5
18	"921401"	Pomocniczy robotnik przy konserwacji terenów zieleni	6,1667	0,8333	-5,3333	7,4
19	"343203"	Florysta*	3,5	0,5	-3	7
20	"522304"	Sprzedawca w branży spożywczej	10,8333	1,6667	-9,1667	6,5
21	"532201"	Opiekunka domowa	9,6667	1,5	-8,1667	6,4444
22	"241202"	Doradca finansowy	10,5	1,6667	-8,8333	6,3
23	"833202"	Kierowca ciągnika siodłowego	8,3333	1,3333	-7	6,25
24	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	66,3333	12,5	-53,8333	5,3067
25	"961302"	Robotnik placowy	92,1667	18,6667	-73,5	4,9375
26	"524404"	Telemarketer	21,5	4,6667	-16,8333	4,6071
27	"524902"	Doradca klienta	52,3333	13,1667	-39,1667	3,9747
28	"332203"	Przedstawiciel handlowy	56,3333	17,3333	-39	3,25
29	"711601"	Brukarz	30,6667	12	-18,6667	2,5556
30	"515303"	Robotnik gospodarczy	404,5	174	-230,5	2,3247

Na podstawie danych za I półrocze 2013 można wyciągnąć kilka ostrożnych wniosków o tendencjach występujących w zawodach deficytowych. Szesnaście zawodów w powyższym rankingu miała charakter deficytowy również w I półroczu 2012 r. Kilkuletnie już obserwacje każą mówić o wręcz trwałym deficycie kilku zawodów na opolskim rynku pracy. Dotyczy to zwłaszcza profesji telemarketera i przedstawiciela handlowego oraz sprzedawcy w branży mięsnej. Ponadto zauważyć należy deficyty w zawodach związanych ze spawaniem, ochroną osób i mienia, sprzedażą wyspecjalizowaną.

3.2. Zawody w równowadze

T-I/W-4 Zawody wykazujące równowagę w województwie opolskim w I półroczu 2013 roku.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w I-półroczu	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w I-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w I-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY WYKAZUJĄCE RÓWNOWAGĘ NA RYNKU PRACY						
1	"422602"	Recepcjonista	5,8333	5	-0,8333	1,1667
2	"431101"	Asystent do spraw księgowości	6,5	5,1667	-1,3333	1,2581
3	"432190"	Pozostali magazynierzy i pokrewni	5,1667	5	-0,1667	1,0333
4	"522201"	Kierownik sali sprzedaży	2,5	2,3333	-0,1667	1,0714
5	"621001"	Drwal / pilarz drzew	5,1667	5,5	0,3333	0,9394
6	"814104"	Wulkanizator	3,1667	2,6667	-0,5	1,1875
7	"832202"	Kierowca samochodu dostawczego	8,6667	8,1667	-0,5	1,0612
8	"833101"	Kierowca autobusu	5,3333	5,5	0,1667	0,9697
9	"911207"	Sprzątaczką biurowa	48,3333	54,5	6,1667	0,8869
10	"941201"	Pomoc kuchenna	26,1667	22,1667	-4	1,1805

Na dynamicznym rynku pracy trwała równowaga pomiędzy napływem ofert i dostępnością siły roboczej jest stanem trudnym do osiągnięcia. Dlatego też niełatwo o wskazanie tu jakichkolwiek tendencji: ranking zawodów w równowadze co pół roku znacznie różni się od siebie. Wobec ubiegłego półrocza ponownie w rankingu zawodów wykazujących równowagę na rynku pracy pojawił się kierowca autobusu, pomoc kuchenna oraz sprzątaczką biurowa. Przegląd zawodów wykazujących równowagę nie daje się sklasyfikować ze względu na rodzaj wykonywanej pracy (*stricte* fizyczny bądź umysłowy) i jest to jedyne podobieństwo do statystyk roku ubiegłego. Metodologiczną granicą analizy

zawodów pod kątem ich równowagi był średniomiesięczny napływ ofert i osób na poziomie 2,0000.

3.3.Zawody nadwyżkowe

T-I/W-4 Zawody nadwyżkowe w województwie opolskim w I półroczu 2013 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna na liczbę ofert pracy zgłoszonych w I-półroczu	Średnia miesięczna na liczbę zarejestrowanych bezrobotnych w I-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w I-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY NADWYŻKOWE						
1	"031101"	Żołnierz szeregowy	0	4	4	0
2	"121303"	Naczelnik / kierownik wydziału	0	3,6667	3,6667	0
3	"228204"	Specjalista zdrowia publicznego	0	5,5	5,5	0
4	"233006"	Nauczyciel historii	0	3,8333	3,8333	0
5	"242219"	Specjalista do spraw integracji europejskiej	0	6,5	6,5	0
6	"263204"	Socjolog	0	4,1667	4,1667	0
7	"263302"	Historyk	0	4,1667	4,1667	0
8	"263304"	Politolog	0	8,6667	8,6667	0
9	"263505"	Specjalista resocjalizacji	0	3,3333	3,3333	0
10	"264302"	Filolog - filologia obcojęzyczna	0	10,3333	10,3333	0
11	"264303"	Filolog - filologia polska	0	4,5	4,5	0
12	"265105"	Konserwator dzieł sztuki	0	3,1667	3,1667	0
13	"311512"	Technik mechanizacji rolnictwa*	0	9,3333	9,3333	0
14	"311513"	Technik pojazdów samochodowych*	0	3	3	0
15	"311922"	Technik technologii drewna*	0	5,5	5,5	0
16	"314202"	Technik architektury krajobrazu*	0	3,8333	3,8333	0

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w I-półroczu	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w I-półroczu	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w I-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
17	"314204"	Technik hodowca zwierząt	0	3,8333	3,8333	0
18	"314205"	Technik ogrodnik*	0	6	6	0
19	"314301"	Technik leśnik*	0	7,1667	7,1667	0
20	"314403"	Technik technologii żywności*	0	4,3333	4,3333	0
21	"314404"	Technik technologii żywności - cukrownictwo	0	8	8	0
22	"314412"	Technik technologii żywności - przetwórstwo mleczarskie	0	3,5	3,5	0
23	"322002"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	0	20,8333	20,8333	0
24	"325511"	Technik ochrony środowiska*	0	3,8333	3,8333	0
25	"331402"	Technik agrobiznesu*	0	4,6667	4,6667	0
26	"422301"	Operator centrali telefonicznej	0	4,5	4,5	0
27	"422402"	Technik hotelarstwa*	0	8,5	8,5	0
28	"514207"	Technik usług kosmetycznych*	0	4,3333	4,3333	0
29	"331403"	Technik ekonomista*	0,5	86	85,5	0,0058
30	"263102"	Ekonomista	0,5	65	64,5	0,0077
31	"314207"	Technik rolnik*	0,3333	31,5	31,1667	0,0106
32	"834103"	Mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych*	0,1667	11,6667	11,5	0,0143
33	"753105"	Krawiec*	1	69,6667	68,6667	0,0144
34	"613003"	Rolnik*	0,3333	17,6667	17,3333	0,0189
35	"235107"	Pedagog	0,8333	34,6667	33,8333	0,024
36	"311204"	Technik budownictwa*	1,5	35,8333	34,3333	0,0419

Zawody nadwyżkowe, a więc jedno z bardziej niepokojących zjawisk na rynku pracy na przestrzeni lat 2005 – 2013, wykazują duże podobieństwo. Dwadzieścia jeden zawodów z powyższego rankingu było w nim obecnych również w roku ubiegłym. Oznacza to, że

sytuacja na rynku pracy dla wielu zawodów nie zmienia się i ma charakter statyczny. Świadczy to również o strukturalnych problemach regionalnego bezrobocia. Oczywiście są to jedynie interpretacje oparte na statystyce – a zatem niedoskonałe. Nie uwzględniają one chociażby nielegalnego zatrudnienia części bezrobotnych a także bierności wielu z nich (na skutek np. korzystania z pomocy społecznej, opieki nad dziećmi i osobami zależnymi, dysponowania środkami finansowymi transferowanymi do regionu przez migrującego współmałżonka). Dlatego też część zawodów nadwyżkowych charakteryzuje się spadkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych i przeciętnymi wartościami wskaźnika ryzyka długotrwałego bezrobocia.

Zawodami nadwyżkowymi wykazującymi ponadprzeciętną wartość są: filolog obcojęzyczny, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik rolnik, mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych, pedagog, technik mechanik, ekonomista oraz technik ekonomista, technik budownictwa, krawiec, rolnik. Warto zwrócić uwagę, iż tradycyjnie już gros zawodów nadwyżkowych to zawody szkolne (np. technik rolnik, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik mechanik, technik ekonomista itp.). Jak co roku charakter nadwyżkowy mają też wybrane zawody uzyskane w wyniku studiów wyższych (politolog, socjolog, ekonomista, pedagog), choć z uwagi na szeroko profilowane kierunki studiów, wysoką aktywność i mobilność zawodową osób wysoko kształconych oraz potwierdzony badaniami małopolskimi fakt, iż oferty pracy dla specjalistów w znikomym stopniu są kierowane do PUP trudno uznać te zawody za nadwyżkowe aż w takim stopniu, jak sugerują to statystyki.

Z uwagi na to, że Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu w ramach projektu *Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy II* zakończył badanie optymizmu pracodawców, mającego na celu określenie sposobu postrzegania działalności powiatowych urzędów pracy oraz planów, jakie na najbliższą przyszłość posiadają przedsiębiorcy warto przedstawić w tym miejscu choćby kilka jego ustaleń. Dostarczył on bowiem wielu interesujących informacji wpisujących się w pole analizy monitoringu zawodów. I tak, z prognoz zatrudnienia wynika, iż w ciągu najbliższego półrocza:

- 13% pracodawców planuje zwiększyć zatrudnienie
- 81% nie planuje żadnych zmian
- 4% prognozuje zmniejszenie zatrudnienia

Przedsiębiorcy, którzy zdecydują się na zwiększenie zatrudnienia podczas rekrutacji pracowników korzystają przede wszystkim z:

- polecenia osób znajomych (30%),

- ogłoszeń w Internecie (20%),
- pośrednictwa pracy znajdującego się w powiatowym urzędzie pracy (17%).

Z analizy również wynika na jakich pracowników będzie w najbliższym roku zgłaszany popyt, i tak:

- 40% stanowią osoby z wykształcenie średnim,
- 33% stanowią osoby z wykształceniem zawodowym,
- 46% stanowią osoby posiadające szeroko pojęte zawody techniczne.

Obserwuje się również silny popyt na osoby, od których nie będzie wymagać się określonego poziomu wykształcenia (23% wskazań) czy też kierunku (34%). I tak 27% zapotrzebowania mieści się grupie pracownicy przy pracach prostych, 24% technicy i inny średni personel, 23% specjaliści, 23% pracownicy usług i sprzedawcy, 20% pracownicy biurowi oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń, 18% robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, 6% wyżsi kierownicy, 2% rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy

Kwalifikacje techniczne dotyczą części takich kategorii jak: technicy i inny średni personel, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń a także robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy. Z drugiej strony, w 27% przypadków przedsiębiorcy poszukiwać będą pracowników przy pracach prostych, do wykonywania których nie potrzebne są konkretne kwalifikacje

W ramach projektu OORP II Wojewódzki Urząd Pracy dokonał również diagnozy efektywności szkoleń dla bezrobotnych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy w 2011 roku, z której wynika, iż:

- skuteczność, czyli znalezienie jakiegokolwiek zatrudnienia w okresie 3 miesięcy od zakończenia szkolenia niezależnie od jego typu wynosi około 36%,
- adekwatność, czyli zgodność zatrudnienia względem profilu merytorycznego kursu zawodowego („twardego”) ukształtowała się na poziomie 55%.

Natomiast efektywność rozumiana jako zatrudnienie po ukończeniu kursu do 3 miesięcy, które okazało się zgodne profilem merytorycznym szkolenia wyniosła 19%.

Omawiana efektywność najczęściej dotyczyła mężczyzn, osób z przedziału wiekowego 25-34 lata oraz posiadających wykształcenie wyższe lub zasadnicze zawodowe.

Struktura zawodów nadwyżkowych nie wskazuje jednoznacznie na określone rodzaje pracy. Wyjątkiem jak zwykle są jedynie zawody powiązane z sekcją rolniczą (technik rolnik, rolnik, technik mechanizacji rolnictwa, itp.) oraz z żywieniem (technicy technologii

żywności, technicy żywienia i gospodarstwa domowego). Z kolei obecność w rankingu krawcowej z ogromnym miesięcznym napływem 69 osób wskazuje na pogorszenie kondycji finansowej oraz symptomy zwolnień i restrukturyzacji tej branży. Warto również zwrócić uwagę na obecną w rankingach z ostatnich trzech lat sekcję turystyczno-gastronomiczną, skąd pochodzą wyraźnie nadwyżkowe zawody technika agrobiznesu, technika hotelarstwa. Trzeba zauważyć, że – i jest to typowe od wielu lat – ranking zawodów nadwyżkowych jest zdecydowanie bardziej rozbudowany niż w przypadku zawodów deficytowych – wynika to z „nadwyżkowego” charakteru całego rynku pracy oraz bardziej wyrazistych wskaźników nadwyżki. Pod względem metodologicznym ograniczono pole analizy do zawodów, dla których średniomiesięczna liczba rejestrujących się w bezrobociu wynosi co najmniej 3. Do tego wymogu podejść należy jednak zdroworozsądkowo: dodatkowym kryterium jest tu bowiem wartość średniej miesięcznej nadwyżki podaży pracy. I tak – przykładowo – zawód żołnierza szeregowego należy traktować jako mniej deficytowy niż ujęty w rankingu na dalszym miejscu zawód technika ekonomisty. Zwróćmy bowiem uwagę, iż miesięcznie w przypadku żołnierza szeregowego 4 osoby rejestrujące się nie mają ofert zatrudnienia w swym zawodzie, podczas gdy w przypadku technika ekonomisty liczba ta wynosi 86 osób.

Podsumowanie

- W województwie opolskim odnotowano - w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku - następujące zmiany na rynku pracy:
 - spadek współczynnika aktywności zawodowej o 0,3 pp. do poziomu 53,8;
 - spadek wskaźnika zatrudnienia o 0,8 pp. do poziomu 48,5;
 - wzrost stopy bezrobocia o 0,8 pp. do 14%;
 - wzrost ogólnej ilości bezrobotnych o 2 360 osób;
 - wzrost napływu bezrobotnych o 3 432 osoby;
 - spadek o 5,3% przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (w czerwcu br. kształtowało się na poziomie 91,1 tys. osób);
 - wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (w czerwcu br. wynosiło 3276,72 zł i było o 2,7% wyższe niż w analogicznym miesiącu ub. roku).

- Pomimo zmian zachodzących na rynku pracy, pewne charakterystyki opisujące zawody deficytowe i nadwyżkowe w regionie pozostały bez zmian. Nadal rzuca się w oczy niezwykle liczna grupa osób bez zawodu, powiększana przez duży napływ do bezrobocia (w tym napływ absolwentów). Ponadto – po kilku latach obserwacji – możemy wyróżnić kilka zawodów, które cechuje zarówno wysoki poziom bezrobocia, jak i duża skala napływu. Zawody te to przede wszystkim: sprzedawca, murarz, robotnik gospodarczy, ślusarz, kucharz oraz – co jest efektem edukacyjnego boomu zapoczątkowanego już w latach 90-tych – zawody związane z ekonomią. Bez wątplenia pozytywnym akcentem jest to, że zawody generujące najwyższe bezrobocie nie znajdują się w czołówce zawodów stwarzających najwyższe ryzyko długotrwałego bezrobocia, co świadczy o istnieniu pewnego stałego ruchu ofert skierowanych do osób posiadających te profesje. Tych kilka zawodów odpowiada za znaczną część napływu do bezrobocia oraz – równolegle – za znaczną część ofert zatrudnienia.
- W związku z dużą częstotliwością pojawiania się w monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych robotnika gospodarczego, warto przybliżyć główne przyczyny takiej sytuacji. Znajduje się on w czołówce zarejestrowanych bezrobotnych oraz tych, którzy dopiero uzyskali status osoby bezrobotnej. Odnotowano również wzrost o 57% popytu zgłaszanego przez pracodawców na ten zawód. Na sytuację tę z pewnością miał wpływ fakt, iż wzrosła o 661 (219%) liczba osób które podjęły subsydiowane zatrudnienie w ramach robót publicznych. Dominującym stanowiskiem pracy wśród tej formy zatrudnienia jest robotnik gospodarczy, a każdy wniosek traktowany jest jak oferta pracy, dlatego można tutaj mówić o silnej korelacji między popytem na ten zawód a subsydiowanym zatrudnieniem w ramach robót publicznych. Niestety, duża część osób po subsydiowanym zatrudnieniu trafia ponownie w rejestry bezrobotnych, co w szczególności widać w tabeli nr 4, z której wynika, iż średnio miesięcznie 174 osoby rejestruje się jako bezrobotne przy jednoczesnym napływie 404 ofert pracy w tym zawodzie. Ze sprawozdań MIPS-01 wynika również, iż w okresie I półrocza 2013 roku 892 osoby zarejestrowały się po ukończeniu zatrudnienia w ramach robót publicznych, przy równoczesnym napływie 1 044 osób bezrobotnych posiadających zawód robotnika gospodarczego.
- Ranking udziału w bezrobociu dużych grup zawodowych nie uległ zmianie, natomiast zmniejszył się ten udział w prawie wszystkich grupach wobec ubiegłego półrocza, wzrost odnotowano tylko w grupie „8”, tj. operatorzy i monterzy maszyn.

- Jednocześnie – przy okazji analizy zawodowej struktury bezrobocia w województwie – nasuwa się kilka spostrzeżeń odnośnie koniecznych korekt w dotychczasowym systemie ofert edukacyjnych: zbyt duży jest bowiem napływ absolwentów do zawodów, które charakteryzują się wysokim poziomem bezrobocia i napływu do bezrobocia, a także dużą nadwyżkowością. Wypada tu jak co roku wymienić: ekonomistę, pedagoga, politologa, technika ekonomistę.
- Na Opolszczyźnie zawody deficytowe były w połowie takie same, jak przed rokiem. Pojawiły się również nowe: pośrednik finansowy, formierz wyrobów z kompozytów polimerowych, pracownik pralni chemicznej oraz asystent nauczyciela przedszkola. Typowym zjawiskiem jest brak wśród zawodów deficytowych – z jednym wyjątkiem (florysty) – zawodów szkolnych.
- Z kolei zawody nadwyżkowe objęły przede wszystkim 3-cią grupę wielką: „Technicy i inny średni personel”, a tu zwłaszcza techników rolnictwa, techników mechanizacji rolnictwa, techników żywienia, techników ekonomistów oraz techników mechaników. Szczególnie nadwyżkową sekcję gospodarki stanowi rolnictwo z uwagi na gros zawodów rolniczych obecnych w klasyfikacji.
- Przypominając raz jeszcze wątpliwości co do rzetelności ustaleń monitoringu prowadzonego w oparciu o obowiązującą metodologię stwierdzić należy, iż przydatność tego narzędzia w zakresie usprawniania polityki edukacyjnej jest stosunkowo niewielka. Trudno zwłaszcza wskazać w oparciu o zawody deficytowe (zmiennosc rankingów, brak „stałej” grupy zawodów deficytowych, obecność w rankingach zawodów o relatywnie niskim napływie ofert i jeszcze niższym napływie bezrobocia, a więc często marginalnych z punktu widzenia gospodarki) kierunki, w jakich powinno zmierzać kształcenie w regionie. Łatwiejszym zadaniem jest wskazanie tych zawodów, które notują nadwyżkę i kształcenie w których tylko tę nadwyżkę powiększa. Wydaje się jednak, że problemem szkół zawodowych jest na dzień dzisiejszy nie tyle struktura zawodowa absolwentów, ile ich praktyczne umiejętności zawodowe, często niewystarczające do startu na rynku pracy.
- Analizując sytuację pod kątem sektorów ekonomicznych, należy zauważyć, że na ogólną liczbę 31 284 osób bezrobotnych poprzednio pracujących, którzy napłynęli do powiatowych urzędów pracy w I półroczu 2013 roku, aż 6 295 (20%) pracowało w tzw. działalności niezidentyfikowanej. Wysoka liczba takich bezrobotnych to z pewnością efekt trudności z przeklasyfikowaniem sekcji PKD w związku ze zmianą

klasyfikacji. Wśród pozostałych poprzednio pracujących bezrobotnych dominowały osoby poprzednio pracujące w sektorze usługowym (58%) oraz przemysłowym (20%). W sektorze rolniczym pracowało 536 osób, czyli 2% poprzednio pracujących bezrobotnych zarejestrowanych w omawianym okresie.

- Najwięcej ofert pracy zgłosili pracodawcy prowadzący działalność w sektorze usługowym (13 081 ofert pracy, co stanowiło ponad 80% ogółu zgłoszonych ofert). Z sektora przemysłowego wpłynęło 2 701 ofert (17%), a z sektora rolniczego zaledwie 2% zgłoszonych ofert. Porównywanie liczby bezrobotnych, którzy zarejestrowali się w urzędach pracy w I półroczu 2013 roku z liczbą ofert pracy zgłoszonych w tym samym okresie, pokazuje że w żadnym sektorze napływ ofert pracy nie przewyższał napływu bezrobotnych. Oznacza to, że we wszystkich trzech sektorach ekonomicznych wystąpiła nadwyżka bezrobotnych. Istnienie nadwyżki siły roboczej potwierdza również wskaźnik intensywności deficytu / nadwyżki. Najkorzystniej wyglądała sytuacja w sektorze usług, gdzie liczba ofert pracy była najbardziej zbliżona do napływu bezrobotnych poprzednio pracujących w tym sektorze.
- Zgodnie z prognozą Urzędu Statystycznego branża przetwórstwa przemysłowego przewiduje pogorszenie koniunktury gospodarczej w dalszej części roku, natomiast z dostępnych analiz wynika, iż w pierwszej połowie 2013 roku na tle 2012 roku koniunktura wzrastała, co przełożyło się na wzrost miejsc pracy w tej branży. Ogólny klimat koniunktury w handlu hurtowym i detalicznym w czerwcu jest oceniany nieznacznie negatywnie i nieco gorzej niż przed miesiącem. Koniunktura w handlu detalicznym była analogiczna do handlu hurtowego (pierwsza połowa roku zwykła następnie spadek ogólnej koniunktury). Przedsiębiorcy tej branży przewidują spadek sprzedaży swoich towarów, nadmierny poziom zapasów, ograniczenie zamówień u dostawców, wolniejszy wzrost cen towarów a w konsekwencji ograniczenie zatrudnienia w najbliższych 3 miesiącach. W branży transport i gospodarka magazynowa sygnalizowany jest spadek bieżących i przyszłych cen usług oraz redukcje zatrudnienia (tendencja zwykła).
- Przeciętne zatrudnienie w budownictwie było o 12,5% niższe niż w analogicznym miesiącu ub. roku, przy spadku przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 0,1%. Odnotowano zwiększony o 501 osób (17%) napływ bezrobotnych pracujących w sektorze F Budownictwo oraz zmniejszenie zapotrzebowania na pracowników w tej branży. Zwiększyła się również liczba rejestracji osób bezrobotnych ze zwolnień dotyczących zakładu pracy w tej branży o 254 osoby (tj.

176%). W czerwcu br. produkcja sprzedana budownictwa była o 17,2% niższa niż przed rokiem. Ogólny klimat koniunktury w budownictwie oceniany jest w czerwcu negatywnie. Oceny bieżące i przewidywania dotyczące portfela zamówień, produkcji budowlano-montażowej i sytuacji finansowej są niekorzystne i gorsze od zgłaszanych w ubiegłym miesiącu. Powodem takiej sytuacji jest przede wszystkim narastający problem z opóźnionymi płatnościami za wykonane roboty budowlano-montażowe. Przedsiębiorcy zapowiadają zmniejszenie zatrudnienia. Ceny robót budowlano-montażowych mogą spadać szybciej niż oczekiwano w maju.

- Pewną nadzieję niesie propozycja zmian metodologicznych, opracowanych w ramach projektu realizowanego przez Ministerstwo pracy i Polityki Społecznej. Zakłada ona między innymi wykorzystanie szerszego spektrum źródeł danych, w tym Internetu oraz badań kwestionariuszowych wśród pracodawców, a także zmianę pewnych wskaźników na bardziej czytelne i rezygnację z ujmowania ofert subsydiowanych. Należy mieć nadzieję, że nowa metodologia, znająca już błędy dotychczasowej, okaże się skuteczniejsza w określaniu zawodów rzeczywiście deficytowych i nadwyżkowych na regionalnych rynkach pracy.